

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

ECONOMIA I EMPRENEDORIA

4t ESO

CURS 2025-2026

Professora: Sílvia Brisa Valero

Taula de continguts

1. Introducció.....	3
2. Composició i organització del departament.....	4
3. Les competències específiques i els criteris d'avaluació de la matèria.....	4
4. Els sabers bàsics i la seva temporització.....	9
5. Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.....	15
6. Estratègies didàctiques i metodològiques.....	16
7. Actuacions generals d'atenció a les necessitats individuals.....	17
8. Concreció d'elements transversals.....	17
9. Activitats complementàries.....	18
10. Pla de seguiment als alumnes que no promocionen.....	19
11. Pla de recuperació de de matèries pendents.....	19
12. Mecanisme de revisió, avaluació i modificació de les programacions didàctiques.....	19

1. Introducció

La present programació està elaborada seguint el decret 42/2025 d'1 d'agost, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

Economia i Emprenedoria és una matèria optativa de quart curs d'educació secundària obligatòria i persegueix dos objectius: que els alumnes comptin amb una educació econòmica i financera per desenvolupar-se, assumir riscos de manera responsable en la seva vida quotidiana i gestionar i portar a l'acció de manera viable projectes, com també cercar solucions innovadores i valuoses per afrontar els reptes proposats, a través d'estratègies de gestió del coneixement, de l'autoconeixement i de la cooperació amb els altres.

El currículum d'Economia i Emprenedoria s'ha desenvolupat atenent els objectius fixats per a l'etapa d'ensenyament secundari obligatori, per tal que els alumnes desenvolupin l'esperit emprenedor, la confiança en un mateix, la participació i el sentit crític, la iniciativa personal, la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

2. Composició i organització del departament

El departament compta amb una professora funcionària Sílvia Brisa Valero que al present curs escolar impartirà les següents matèries:

- Taller de consum responsable 3r ESO: un grup A/B/C/D/E.
- Formació i Orientació Personal i Professional (4^t d'ESO): un grup A/B/C/D.
- Economia i Emprenedoria (4^t d'ESO): dos grups A/B i C/D.
- Economia (1^r de Batxillerat): un grup A/B.
- Economia i disseny de models de negoci (2ⁿ de Batxillerat): un grup A/B.

El departament d'Economia és un subdepartament dins del departament de Matemàtiques que realitzarà les reunions de departament els dijous de 8:55h a 9:50h.

3. Les competències específiques i els criteris d'avaluació de la matèria

Les **competències específiques** són:

CE 1 Analitzar i valorar les fortaleces i febleses, pròpies i dels altres, reflexionant sobre les aptituds i gestionant de manera eficaç les emocions i les destreses necessàries per adaptar-se a entorns canviants i dissenyar un projecte personal que generi valor per als altres.

CE 2 Utilitzar estratègies de conformació d'equips, innovació àgil i habilitats socials de comunicació, aplicant-les amb autonomia i motivació a les dinàmiques de treball en diferents contextos, per constituir equips eficaços i descobrir el valor de cooperar amb altres persones durant el procés d'ideació i desenvolupament de solucions emprenedores.

CE 3 Elaborar, amb sentit ètic i solidari, idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a les necessitats locals i globals detectades, utilitzant metodologies àgils d'ideació i analitzant tant els seus punts forts i febles com l'impacte que puguin generar aquestes idees en l'entorn, per aconseguir la superació de reptes relacionats amb la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.

CE 4 Seleccionar i reunir els recursos disponibles en el procés de desenvolupament de la idea o solució creativa proposada, incloent-hi els mitjans de producció i les fonts financeres i aplicant-ne estratègies de captació per posar en marxa el projecte que faci real la solució emprenedora.

CE 5 Presentar i exposar idees i solucions creatives, utilitzant estratègies comunicatives àgils i valorant la importància d'una comunicació efectiva i respectuosa, per transmetre missatges convincent adequats al context i als objectius concrets de cada situació i validar les idees i solucions presentades.

CE 6 Comprendre aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorant críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic per relacionar aquests aspectes amb la cerca i planificació dels recursos necessaris en el desenvolupament de la idea o solució emprenedora que afronti el repte plantejat de manera eficient, equitativa i sostenible.

CE 7 Construir i analitzar de manera cooperativa, autònoma i àgil prototips innovadors i sostenibles, aplicant estratègies eficaces de disseny i execució, avaluant totes les fases del procés de manera crítica i ètica, validant els resultats obtinguts per millorar i perfeccionar els prototips creats i per contribuir a l'aprenentatge i el desenvolupament personal i col·lectiu.

Criteris d'avaluació:

Els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Analitzar i valorar les fortaleeses i febleses pròpies i dels altres, reflexionant sobre les aptituds i gestionant de manera eficaç les emocions i les destreses necessàries, per adaptar-se a entorns canviants i dissenyar un projecte personal que generi valor per als altres.
--

CA 1.1 Adaptar-se a entorns complexos i crear un projecte personal original i generador de valor, partint de la valoració crítica sobre les pròpies aptituds i les possibilitats creatives, posant l'accent en les fortaleeses i febleses i aconseguint progressivament el control conscient de les emocions.

- Adaptar-se a entorns canviants i complexos.

- Crear un projecte original i generador de valor.
--

- Formular una valoració crítica de les pròpies aptituds i possibilitats creatives.

- Visualitzar les fortaleeses i febleses personals.

- Aconseguir progressivament el control conscient de les emocions durant el procés creatiu.

CA 1.2 Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada de les fortaleeses i febleses personals i de la iniciativa

i creativitat pròpia i dels altres.
- Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada per avaluar les fortaleeses i febleses personals.
- Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada per valorar la iniciativa i creativitat pròpia i dels altres.
CA 1.3 Gestionar de manera eficaç les emocions i destreses personals, promovent i desenvolupant actituds creatives.
- Gestionar de manera eficaç les emocions i destreses personals.
- Promoure i desenvolupar actituds creatives.

CE 2 Utilitzar estratègies de conformació d'equips, com també habilitats socials, de comunicació i innovació àgil, aplicant-les amb autonomia i motivació a les dinàmiques de treball en diferents contexts, per constituir equips eficaços i descobrir el valor de cooperar amb altres persones durant el procés d'ideació i desenvolupament de solucions emprenedores.

CA 2.1 Constituir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre homes i dones, actitud participativa i visualització de metes comunes, utilitzant estratègies que facilitin la identificació i optimització dels recursos humans necessaris que condueixin a la consecució del repte proposat.

- Crear equips de treball amb un enfocament d'equitat, basat en els principis de la coeducació i la igualtat efectiva entre gèneres.
- Fomentar una actitud participativa entre tots els membres de l'equip.
- Visualitzar metes comunes per garantir la cohesió del grup.
- Desenvolupar estratègies per identificar i optimitzar els recursos humans necessaris que condueixin a la consecució del repte proposat.

CA 2.2 Posar en pràctica habilitats socials, de comunicació oberta, de motivació, de lideratge i de cooperació i innovació àgil, tant de manera presencial com a distància, en diferents contexts de treball en equip.

- Desenvolupar habilitats socials en contexts de treball en equip.
- Fomentar una comunicació oberta entre els membres de l'equip.
- Desenvolupar habilitats de motivació i lideratge per a la cohesió del grup.
- Millorar la cooperació i la innovació àgil tant de presencialment com a distància.

CA 2.3 Valorar i respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, respectant les decisions preses de manera col·lectiva.

- Valorar les aportacions dels altres en les dinàmiques de treball.
- Respectar les decisions preses de manera col·lectiva.
- Reconèixer la importància de les diferents fases del procés en el treball en equip.

CE 3 Elaborar, amb sentit ètic i solidari, idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a les necessitats locals i globals detectades, utilitzant metodologies àgils d'ideació i analitzant tant els seus punts forts i febles com l'impacte que puguin generar-ne en l'entorn, per aconseguir la superació de reptes relacionats amb la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.

CA 3.1 Preservar i tenir cura del medi natural, social, cultural i artístic a partir de propostes i

actuacions locals i globals que promoguin el desenvolupament sostenible, amb visió creativa, emprenedora i compromesa.

- Preservar el medi natural i cultural mitjançant propostes sostenibles.
- Tenir cura del medi social i artístic a través d'actuacions locals i globals.
- Promoure el desenvolupament sostenible amb una visió creativa.
- Adoptar una actitud emprenedora i compromesa envers la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.

CA 3.2 Superar els reptes proposats a partir d'idees i solucions innovadores i sostenibles, avaluant-ne els avantatges i inconvenients, com també l'impacte que poguessin generar a nivell personal i en el context al qual s'adrecen.

- Afrontar els reptes proposats amb idees innovadores i sostenibles.
- Avaluar els avantatges i inconvenients de les solucions proposades.
- Estimar l'impacte potencial de les solucions a nivell personal.
- Visualitzar l'impacte de les solucions en el context al qual s'adrecen.

CA 3.3 Aplicar metodologies àgils seguint els criteris i pautes establerts en el procés de construcció d'idees creatives i sostenibles que facilitin la superació dels reptes plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades amb sentit ètic i solidari.

- Aplicar metodologies àgils en la construcció d'idees creatives i sostenibles.
- Afrontar la superació dels reptes plantejats amb solucions adequades.
- Promoure el sentit ètic i solidari en les solucions obtingudes.

CE 4 Seleccionar i reunir els recursos disponibles en el procés de desenvolupament de la idea o solució creativa proposada, incloent-hi els mitjans de producció i les fonts financeres i aplicant-ne estratègies de captació per posar en marxa el projecte que faci real la solució emprenedora.

CA 4.1 Posar en marxa un projecte viable que faci real una solució emprenedora, seleccionant i reunint els recursos materials, immaterials i digitals disponibles en el procés d'ideació creativa.

- Dissenyar un projecte viable que implementi una solució emprenedora.
- Seleccionar els recursos materials, immaterials i digitals més rellevants per al procés d'ideació creativa.
- Reunir els recursos disponibles que facilitin el procés d'ideació creativa.

CA 4.2 Utilitzar amb autonomia estratègies de captació i gestió de recursos coneixent-ne les característiques i aplicant-les al procés de conversió d'idees i solucions en accions.

- Utilitzar estratègies de captació de recursos amb autonomia.
- Gestionar recursos coneixent-ne les característiques.
- Aplicar les estratègies al procés de conversió d'idees i solucions en accions.

CA 4.3 Reunir, analitzar i seleccionar amb criteris propis els recursos disponibles, planificant-ne amb coherència l'organització, distribució, ús i optimització.

- Reunir amb criteris propis els recursos disponibles.
- Planificar l'organització, distribució, ús i optimització dels recursos d'un projecte.

CE 5 Presentar i exposar idees i solucions creatives, utilitzant estratègies comunicatives àgils i valorant la importància d'una comunicació efectiva i respectuosa, per transmetre missatges convincents adequats al context i als objectius concrets de cada situació i

validar les idees i solucions presentades.

CA 5.1 Validar les idees i solucions presentades mitjançant missatges convincents i adequats al context i objectius concrets, utilitzant estratègies comunicatives àgils adients per a cada situació comunicativa.

- Validar les idees i solucions presentades segons els objectius i el context.
- Compondre missatges convincents i adequats per transmetre les idees i solucions.
- Adaptar les estratègies comunicatives segons les característiques de cada situació.
- Seleccionar tècniques de comunicació àgils per afavorir la comprensió i l'impacte del missatge.

CA 5.2 Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i solucions creatives, valorant la importància de mantenir una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés.

- Defensar les idees i solucions creatives amb claredat i coherència en la informació.
- Valorar la importància de mantenir una comunicació eficaç.
- Demostrar una comunicació respectuosa al llarg del procés.

CE 6 Comprendre aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorant críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic per relacionar-los amb la cerca i planificació de recursos per al desenvolupament de la idea o solució emprenedora que afronti el repte plantejat de manera eficient, equitativa i sostenible.

CA 6.1 Desenvolupar una idea o solució emprenedora a partir dels coneixements, destreses i actituds adquirits des de l'àmbit de l'economia i les finances, relacionant-los entre ells i amb els recursos necessaris i disponibles per desenvolupar-la.

- Desenvolupar una idea o solució emprenedora basada en coneixements d'economia i finances.
- Aplicar les destreses adquirides per facilitar el desenvolupament de la solució.
- Combinar la relació entre els coneixements, recursos necessaris i recursos disponibles.

CA 6.2 Conèixer àmpliament i comprendre amb precisió els coneixements, destreses i actituds necessaris de l'àmbit econòmic i financer aplicant-los amb coherència a situacions, activitats o projectes concrets.

- Explicar amb precisió els coneixements, destreses i actituds necessaris de l'àmbit econòmic i financer.
- Transferir amb coherència aquests coneixements, destreses i actituds a situacions, activitats o projectes concrets.

CA 6.3 Afrontar els reptes de manera eficaç, equitativa i sostenible, en diferents contexts i situacions, reals o simulades, transferint els sabers econòmics i financers necessaris.

- Identificar els reptes en contextos diversos, en situacions simulades o reals.
- Posar en pràctica estratègies per afrontar reptes econòmics de manera eficaç, equitativa i sostenible.

CA 6.4 Valorar críticament el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic, aprofitant aquest coneixement en l'afrontament eficaç de reptes.

- Valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de fer eleccions

econòmiques.
- Aplicar els principis d'interacció social des d'una perspectiva econòmica per afrontar reptes de manera eficaç.

CE 7 Construir i analitzar de manera cooperativa, autònoma i àgil prototips innovadors i sostenibles, aplicant estratègies eficaces de disseny i execució, avaluant totes les fases del procés de manera crítica i ètica, validant els resultats obtinguts per millorar i perfeccionar els prototips creats i per contribuir a l'aprenentatge i el desenvolupament personal i col·lectiu.

CA 7.1 Valorar la contribució del prototip final, tant a l'aprenentatge com al desenvolupament personal i col·lectiu, avaluant de manera crítica i ètica totes les fases del procés dut a terme, com també l'adequació de les estratègies emprades per construir-lo.

- Valorar la contribució del procés de realització del prototip final a l'aprenentatge i al desenvolupament personal i col·lectiu.

- Secundar de manera crítica i ètica totes les fases del procés.

- Valorar l'adequació de les estratègies emprades en la construcció del prototip.

CA 7.2 Analitzar, de manera crítica, el procés de disseny i execució dut a terme en la realització dels prototips, establint comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació assolida en els processos i els resultats obtinguts.

- Examinar de manera crítica el procés de disseny i execució dels prototips creats.

- Comparar l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació entre els processos i els resultats obtinguts.

CA 7.3 Utilitzar estratègies eficaces de disseny i execució seleccionant aquelles que facilitin la construcció del prototip final de manera àgil, cooperativa i autònoma.

- Dissenyar estratègies eficaces en el disseny i execució del prototip final.

- Seleccionar estratègies que facilitin una construcció àgil, cooperativa i autònoma.

4. Els sabers bàsics i la seva temporització

A continuació es concreten els sabers bàsics organitzats en blocs.

EL PERFIL DE LA PERSONA EMPRENEDORA, INICIATIVA I CREATIVITAT
El Perfil de la persona emprenedora. Autoconfiança, autoconeixement, empatia, perseverança, iniciativa i resiliència. Tècniques de diagnòstic de febleses i fortaleces.
- La persona emprenedora. Perfil, característiques, capacitat per assumir riscos i visió de futur.
- El foment de l'autoconfiança. Creença en les pròpies capacitats i possibilitats d'èxit.
- L'autoavaluació, l'autoconeixement i l'autoconsciència. Identificació de les principals tècniques.
- L'empatia. Desenvolupament i comunicació efectiva per al treball en equip i el lideratge.
- La perseverança. Manteniment de la motivació i el compromís per assolir objectius.
- La iniciativa per enfrontar nous reptes. Proactivitat en la recerca de noves oportunitats.

- Estratègies de resiliència emocional. Tècniques per superar situacions adverses i mantenir una actitud positiva.
- Emprenedoria estratègica. Descobrir les teves fortaleces i superar les febleses amb l'anàlisi DAFO.
Creativitat, idees i solucions. Pensament de disseny o <i>Design thinking</i> i altres metodologies de la innovació àgil.
- Els processos creatius i la generació d'idees. Tècniques de pluja d'idees i altres mètodes que faciliten la generació d'idees innovadores.
- Resolució creativa de problemes. Abordament de problemes amb enfocaments no convencionals i generació de solucions originals i eficients.
- Dissenyant el futur: <i>Design Thinking</i> i metodologies d'innovació àgil.
Comunicació, motivació, negociació i lideratge. Habilitats socials.
- Tècniques de comunicació efectiva. Comunicació verbal, no verbal i escrita. Adaptació al públic, escolta activa, assertivitat i retroalimentació constructiva.
- Teories de la motivació. La teoria de Maslow i la de l'autodeterminació.
- Estratègies de negociació. Simplificació de les tècniques i principals models de negociació.
- Relacions que impulsen: habilitats socials clau per a l'emprenedor d'èxit.
Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per aprendre.
- La intel·ligència emocional per gestionar millor les interaccions. El reconeixement, la regulació de les pròpies emocions i la comprensió de les emocions dels altres.
- Gestió del risc i la incertesa. Estratègies per identificar, avaluar i gestionar els riscos en entorns incerts i canviants.
- Teories de la presa de decisions. La presa de decisions basada en dades i la teoria de jocs.
- Del fracàs a l'èxit. Gestió d'emocions i aprendre de l'error en l'emprenedoria.

L'ENTORN COM A FONT D'IDEES I OPORTUNITATS

La perspectiva econòmica de l'entorn. El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat d'elegir. L'elecció en economia: costs, anàlisi marginal, incentius. El comportament de les persones en les decisions. Comerç, benestar i desigualtats.

- Teoria de l'escassetat i l'elecció. Recursos limitats, eficiència i cost d'oportunitat en el context de les Illes Balears.
- Els ingressos i els costs. Costs fixos i variables. Costs explícits i implícits.
- L'anàlisi marginal. L'ingrés marginal, el cost marginal i la maximització de beneficis.
- Incentius i comportament econòmic. Incentius positius i negatius.
- Comportament de les persones en la presa de decisions. Racionalitat limitada i biaixos cognitius.
- Impacte del comerç sobre el benestar i les desigualtats: polítiques comercials, avantatge absolut i relatiu, benestar i desigualtats a les Illes Balears.

L'entorn econòmic-empresarial. Els agents econòmics i el flux circular de la renda. El funcionament dels mercats. El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l'entorn general o macroentorn; anàlisi

de l'entorn específic o microentorn. El sistema financer. L'empresa i la seva responsabilitat social. La decisió empresarial i la innovació com a font de transformació social.
- Els agents econòmics. Tipus i interacció en el flux circular de la renda.
- El funcionament dels mercats. Mercat de béns i serveis i mercat de factors de producció. Demanda, oferta i equilibri. La regulació de preus.
- El sistema financer. Els actius financers. Els mediadors i els intermediaris financers. Les principals institucions financeres i els mercats financers.
- La responsabilitat social de l'empresa. Concepte de Responsabilitat Social Corporativa i compromís amb la innovació, sostenibilitat i el benestar social.
L'entorn social, cultural i ambiental des d'una perspectiva econòmica. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local. Sectors productius i gèneres de l'entorn cultural i artístic. Agents que donen suport a la creació de projectes culturals emprenedors.
- L'economia col·laborativa i disseny de projectes que maximitzin l'ús compartit de recursos. Impactes positius sobre la sostenibilitat i la reducció de costos.
- L'extinció del model lineal produir-consumir-descartar i l'arribada de l'economia circular. La petjada ecològica i els principis de l'economia circular.
- L'economia social i solidària: principals entitats sense ànim de lucre i creació d'una cooperativa. Principals cooperatives a les Illes Balears.
- Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS): els 17 ODS i les 5 P, capacitat per avaluar i integrar els ODS en projectes de desenvolupament a les Balears.
- Els sectors productius dins el camp cultural i artístic. Gèneres, moviments i identificació d'oportunitats de negoci.
- Els agents que ofereixen suport per a la creació i desenvolupament de projectes culturals. Les institucions públiques, les fundacions, les organitzacions no governamentals i les incubadores de projectes.
Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Mètodes d'anàlisi de la competència.
- Exploració de l'entorn i identificació d'oportunitats. El context socioeconòmic i les tendències del mercat balear per identificar noves oportunitats.
- Cerca d'informació i fonts fiables. Recerca, selecció i avaluació d'informació rellevant, incloent fonts primàries i secundàries.
- Anàlisi de l'entorn general i específic. El perfil estratègic de l'entorn i el diamant de Porter.
- Anàlisi intern de l'empresa. La identitat de l'empresa, el perfil estratègic, la cadena de valor i l'anàlisi dels recursos i capacitats.
- Anàlisi DAFO. Debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats.
La visió emprenedora
- Característiques de la visió emprenedora. Definició i trets clau d'una mentalitat emprenedora. Iniciativa, creativitat i capacitat d'assumir riscos.
- Detecció i aprofitament d'oportunitats. Identificació d'oportunitats de negoci, necessitats del mercat i transformació en projectes viables.
- Innovació i adaptació al canvi. El paper de la innovació com a motor del creixement emprenedor i la importància d'adaptar-se a un entorn econòmic canviant.

- Resiliència i perseverança en el camí emprenedor. Estratègies per superar obstacles, aprendre dels fracassos i mantenir-se enfocat en l'objectiu a llarg termini.

RECURSOS PER DUR A TERME UN PROJECTE EMPRENEDOR

Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'organització i gestió de les entitats emprenedores.

Funcions de l'empresa.

- Els conceptes de missió, visió i valors. La importància en la definició de la identitat i el propòsit de l'empresa.
- L'organització empresarial: estructures i models. Principals estructures organitzatives i els seus avantatges i desavantatges.
- Gestió estratègica en les entitats emprenedores. Processos de presa de decisions, planificació estratègica i gestió de recursos.
- Funcions clau i com aquestes es coordinen per assolir els objectius estratègics.
- La influència del lideratge i la cultura organitzativa en l'èxit de les empreses emprenedores. La gestió del talent i la creació d'un entorn d'innovació.

Els equips en les empreses i organitzacions. Estratègies àgils de treball en equip. Formació i funcionament d'equips de treball.

- Tipologies d'equips en empreses i organitzacions. Tipus d'equips de treball i la seva funció dins de l'estructura organitzativa.
- Creació i desenvolupament d'equips de treball. Procés de formació, assignació de rols i responsabilitats, i fases de desenvolupament d'un equip.
- Estratègies àgils per al treball en equip. Introducció a les metodologies àgils Scrum i Kanban.
- Comunicació i coordinació dins els equips. Comunicació efectiva, eines digitals per a la col·laboració i tècniques de coordinació per a equips distribuïts o remots.
- Lideratge i dinàmiques en equips de treball. El paper del líder en un equip, gestió de conflictes, foment de la motivació i les dinàmiques de treball.
- Avaluació del rendiment d'equips. Mètodes per mesurar l'eficàcia dels equips, incloent l'anàlisi de resultats, retroacció continua i tècniques per a la millora contínua del rendiment col·lectiu.

Les finances personals i del projecte emprenedor: control i gestió dels diners. Fonts i control d'ingressos i despeses. Recursos financers a curt i llarg termini i la seva relació amb el benestar financer. L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers. La gestió del risc financer i les assegurances.

- Control i gestió de les finances personals i del projecte emprenedor. Elaboració de pressuposts, planificació financera i seguiment de fluxos de caixa.
- Fonts i control d'ingressos i despeses. Identificació i gestió de les fonts d'ingressos i despeses.
- Recursos financers a curt i llarg termini: característiques i diferències, planificació de la seva utilització, selecció dels recursos financers i la seva relació amb la sostenibilitat i el benestar financer del projecte.
- L'endeutament: riscos i gestió, tipologies d'endeutament i gestió responsable per evitar problemes de solvència.

- Fonts de finançament i captació de recursos financers. Opcions de finançament per a emprenedors. Els préstecs.
- Gestió del risc financer i assegurances. Estratègies per gestionar els riscos financers en un projecte empenedor. Importància de les assegurances i altres eines per protegir el projecte.

LA REALITZACIÓ DEL PROJECTE EMPRENEDOR

El repte o desafiament com a objectiu

- Identificació i definició del repte empenedor. Deteció d'un problema o oportunitat que l'empresa vol resoldre o aprofitar.
- Anàlisi del context balear i de les necessitats del mercat. Les tendències del mercat i les necessitats dels consumidors per definir un repte rellevant.
- Transformació del desafiament en objectius clars i mesurables. Convertir el desafiament en metes concretes amb indicadors clau de rendiment.

Planificació, gestió i execució d'un projecte empenedor. Del repte al prototip.

- Fases de planificació d'un projecte empenedor. Inici, planificació, execució, seguiment i tancament.
- Coordinació d'equips i recursos per a l'execució del projecte. Assignació de responsabilitats i garantia d'ús eficient dels recursos.
- Adaptació del pla durant l'execució per a una gestió flexible. Ajustar el pla segons canvis en l'entorn o el desenvolupament del projecte.

Desenvolupament àgil de producte.

- Divisió del projecte en cicles curts i iteratius per a la creació de productes.
- Retroacció continua en el procés de desenvolupament. Obtenir comentaris constants dels usuaris per millorar el producte.
- L'adaptació ràpida als canvis del mercat i dels usuaris. Modificació del producte en funció de les necessitats canviants del mercat.

Tècniques i eines de prototipatge ràpid.

- Definició de prototipatge ràpid i la seva importància. Creació de versions preliminars del producte per experimentar i validar idees.
- Ús d'eines senzilles per crear prototips, com programes bàsics de disseny digital per dibuixar idees o materials quotidians per construir models físics.
- Tècniques per fer iteracions ràpides del prototip. Implementació de canvis immediats en resposta a proves.
- El prototip com a eina d'experimentació i validació. Utilització del prototip per provar funcionalitats i recollir dades reals.

Presentació i introducció del prototip en l'entorn. Estratègies de difusió.

- Estratègies per presentar el prototip a usuaris i inversors. Creació de presentacions clares i convinents.
- Importància del context. Adaptació de la presentació i adequació de la narrativa al públic corresponent.
- Demostració pràctica i argumentació dels beneficis del prototip. Mostra de com el prototip resol problemes reals.
- Canals per introduir el prototip al mercat o entorn real. Plataformes digitals, esdeveniments o

llançaments pilot per introduir el producte.
Validació i testatge de prototips. Valoració del procés de treball. Innovació àgil.
- Mètodes de validació de prototips amb usuaris reals. Proves amb usuaris per avaluar la funcionalitat i usabilitat del producte.
- Avaluació i millora del prototip basat en la resposta. Retroacció per fer ajustos i millores en les properes iteracions.
- Innovació contínua. Millora àgil durant tot el procés implementant canvis iteratius i ràpids per garantir la innovació constant.
- Estratègies de difusió del prototip per a una major visibilitat. Estratègies per promoure el prototip.
L'usuari com a destinatari final del prototip. La presa de decisions dels usuaris. L'usuari com a consumidor. Drets i obligacions dels consumidors.
- Necessitats i motivacions dels usuaris. Preferències i comportaments dels usuaris per dissenyar el prototip.
- La presa de decisions dels consumidors. Els factors d'influència: el preu, la qualitat i la confiança.
- L'usuari com a punt central del disseny del prototip. Disseny del producte centrant-se en l'experiència de l'usuari.
- Drets i obligacions dels consumidors davant de nous productes. Normatives de protecció dels consumidors i garanties.
Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.
- Protecció de les idees i invencions: conceptes bàsics de propietat intel·lectual. Drets d'autor, patents i marques per protegir les idees.
- Drets d'autor i patents. Procediments per protegir legalment un prototip o invenció mitjançant patents.
- La importància de les marques i dissenys industrials en el projecte emprenedor. Protecció de la identitat visual i els elements diferenciadors del producte.
- Estratègies legals per evitar la còpia o explotació no autoritzada del prototip. Mesures preventives i accions legals en cas d'infracció dels drets.

Temporització:

Per dur a terme aquesta programació disposem de 3 sessions setmanals.

Les unitats de programació que es desenvoluparan al present curs escolar són:

Primera avaluació

1. L'economia de les persones.
2. Producció, renda i comerç.
3. Planificació financera.

4. Salut financera.

Segona avaluació

5. La funció de les empreses.
6. L'organització empresarial.
7. Entorn social, ambiental i cultural.
8. L'emprenedoria.

Tercera avaluació

9. El treball en equip.
10. Creant el teu negoci.
11. La posada en marxa del nostre negoci.

5. Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.

L'avaluació serà contínua i diversificada per obtenir una visió completa del progrés de l'alumnat.

S'utilitzaran diversos instruments, que inclouran proves escrites (de coneixements i d'aplicació pràctica), l'observació sistemàtica a l'aula (participació, treball en equip, actitud ...), la realització de treballs individuals i en grup i l'avaluació de les unitats de programació i situacions d'aprenentatge.

La qualificació de cada avaluació serà el resultat de ponderar els diferents instruments esmentats.

Per a avaluar a l'alumnat cal tenir en compte el següent:

- Es realitzaran un mínim de dues proves escrites per cada avaluació.
- La nota final de l'avaluació es calcularà de la següent forma:

1. **Proves objectives: 70%.** La falta d'assistència no justificada a un examen en la data fixada, no donarà dret a la realització de la prova en un altre moment i es puntuarà amb un 0.

2. **Activitats avaluables i treballs: 20%.** Si no es lliuren a la professora es puntuaran amb un 0.

3. **Treball diari, participació en classe i comportament: 10%.**

A més, a l'hora d'avaluar a l'alumnat es tindran en compte les faltes d'ortografia i la presentació. En tots els treballs, les activitats i les proves que lliuren els alumnes, serà fonamental l'ús d'una correcta

expressió oral i/o escrita, escriure sense cometre faltes i una presentació adient de les feines i els treballs.

Es podrà **reduir fins a un 10%** de la qualificació d'una feina, treball o activitat per faltes d'ortografia (es permeten com a màxim 10 faltes), presentació, redacció, expressió, o l'ús de la terminologia no apropiada.

A més a més, es podrà **descomptar 1 punt per dia de retard** en el lliurament de treballs, feines i altres activitats.

La nota de l'avaluació serà el resultat de calcular els percentatges esmentats anteriorment. Per aprovar l'avaluació el resultat anterior haurà de ser com a mínim un 5.

La qualificació ordinària de la assignatura s'obtindrà calculant la mitjana aritmètica de les notes de cadascuna de les avaluacions. La nota mínima per a superar la matèria és d'un cinc.

Recuperacions:

Els alumnes amb una qualificació al final del trimestre inferior a 5, realitzaran un examen de recuperació després de cada avaluació.

L'alumnat haurà d'aprovar l'examen de recuperació amb una nota mínima de 5. En cas contrari, s'entén que no es recupera l'avaluació.

Si aquesta recuperació no es superada, l'alumne tindrà excepcionalment, la possibilitat, a final del curs, de fer un examen de recuperació de l'avaluació o avaluacions no aprovades.

6. Estratègies didàctiques i metodològiques

El model metodològic introduirà l'ús de metodologies actives i participatives així com l'aprenentatge basat en estratègies expositives i d'indagació de manera que es potenciï la motivació de l'alumnat fent-lo partícip del seu aprenentatge. Així mateix, s'exigeix a l'alumnat implicació, de manera que el professorat es converteix en un guia de l'aprenentatge que sigui capaç d'explicar conceptes, resoldre dubtes, mostrar recursos, etc. buscant sempre fomentar l'autonomia de l'alumnat perquè sigui capaç de funcionar eficaçment en el seu entorn.

La matèria d'economia no necessita una distribució i/o organització d'aula especial, encara que si és necessari que les taules i cadires ofereixin la possibilitat de separar-les, agrupar-les i organitzar-les per grups per a realitzar treballs, activitats en equips d'un nombre variable d'alumnes, i per a activitats de simulació o debats.

Integrem les noves tecnologies dintre la programació d'aquest curs mitjançant la incorporació de diferents activitats d'ensenyament-aprenentatge, les quals, requereixen la utilització del projector, ordinadors, i el vídeo. La docència s'imparteix en un aula habilitada amb aquests elements, encara que per a disposar d'ordinadors hem d'utilitzar l'aula d'informàtica que hem de reservar segons la disponibilitat que té el centre.

Materials i recursos didàctics

El material de treball fonamental és el llibre de text d'economia de l'editorial Mc Graw-Hill. En ell hi trobem els continguts teòrics i les activitats pràctiques per al procés educatiu amb un llenguatge assequible pels alumnes.

Un altre recurs molt valuós són els materials de feina preparats per la professora: apunts, esquemes o mapes conceptuals, casos pràctics, etc.

La premsa diària constitueix un altre recurs imprescindible per tractar els problemes econòmics d'actualitat amb els coneixements adquirits. La diversitat d'informacions que proporciona permet analitzar i contrastar enfocaments diferents o complementaris sobre els mateixos fets.

7. Actuacions generals d'atenció a les necessitats individuals

Cal donar respostes a les diferències individuals, en els estils d'aprenentatge, motivacions, interessos i dificultats de l'alumnat. Algunes de les mesures d'atenció a la diversitat aplicables les podem resumir en les següents :

- Distingir els continguts prioritaris dels continguts complementaris o d'ampliació.
- Adaptacions de les activitats a realitzar per l'alumnat: es plantejaran activitats de reforç i repàs per a l'alumnat que precisi una ajuda addicional per a la comprensió i superació de l'assignatura.
- Ús de materials didàctics alternatius.
- Canvis en la metodologia.

Per a l'alumnat que necessiti algun tipus de reforç, per tal de poder assolir els objectius i superar els criteris d'avaluació, hi ha proposades un seguit d'activitats que poden realitzar i lliurar a la professora.

Per a l'alumnat més avançat o d'altres capacitats intel·lectuals també hi ha plantejades un conjunt d'activitats de lliure elecció que poden realitzar i lliurar a la professora.

8. Concreció d'elements transversals

Els elements transversal que tractarem durant el curs són:

- Comprensió lectora: es fomentarà la lectura de textos a cada unitat de programació, així com la lectura de notícies d'actualitat econòmica i altres textos relacionats amb l'àmbit econòmic que es consideri adequats per a l'alumnat. A més, la comprensió lectora es treballa de manera constant a les classes mitjançant l'anàlisi de textos, gràfiques, documents i enunciats d'activitats que l'alumnat ha d'interpretar per poder extreure la informació rellevant i aplicar-la correctament.
- Expressió oral i escrita: es treballarà l'expressió oral i escrita com a eina fonamental per comunicar idees de manera clara, coherent i argumentada. L'alumnat desenvoluparà la seva capacitat d'expressar-se oralment on haurà de defensar punts de vista amb criteri i rigor. Paral·lelament, es fomentarà l'expressió escrita, entre altres, a través de la redacció de comentaris de text i de respostes argumentades a qüestions econòmiques, tot promovent l'ús d'un llenguatge adequat a la matèria.
- Comunicació audiovisual: es potenciarà l'ús de recursos audiovisuals com a suport per a la comprensió i anàlisi de conceptes econòmics. Es treballarà amb vídeos, presentacions multimèdia, etc. per reforçar els continguts i afavorir l'aprenentatge visual i crític.
- Tecnologies de la informació i la comunicació: es farà ús de la plataforma *Google Classroom* com a eina de comunicació i intercanvi d'informació entre el professorat i l'alumnat. Mitjançant aquest entorn virtual, es compartiran materials audiovisuals, es proposaran activitats, es resoldran dubtes i es fomentarà la participació activa de l'alumnat fora de l'aula.
- Esperit emprenedor: s'afavorirà l'adquisició de coneixements i competències per al desenvolupament d'iniciatives emprenedores (creativitat, autonomia, iniciativa, treball en equip, autoconfiança i el sentit crític) promovent el respecte a les figures d'empresari i emprenedor i a l'ètica empresarial. Al temps es fomentarà la cultura emprenedora.
- Educació emocional i en valors: l'estudi de l'Economia permet aprofundir en la comprensió de l'entorn proper i del context global en què vivim. A través de l'anàlisi de temes socials i econòmics, es fomentaran valors com la cooperació, la convivència i el respecte. Així mateix, es promourà que l'alumnat expressi les seves opinions de manera raonada i respectuosa, especialment en debats i activitats col·laboratives, valorant la diversitat de punts de vista.

9. Activitats complementàries

Al present curs escolar el departament d'Economia no té previst la realització d'activitats complementàries.

No obstant això, s'estudiarà la possibilitat de dur a terme alguna activitat d'interès per l'alumnat que pugui organitzar alguna institució com la UIB, algun ajuntament de l'illa d'Eivissa, el Consell Insular, etc.

10. Pla de seguiment als alumnes que no promocionen

Pel que fa a l'alumnat que no promociona i torna a cursar la matèria del departament, la professora vetllarà per detectar i atendre qualsevol necessitat específica que pugui sorgir. Se'ls proporcionarà material de reforç adequat amb l'objectiu d'afavorir-ne el progrés acadèmic.

Si es considera necessari fer alguna adaptació individualitzada, es coordinarà l'actuació amb el Departament d'Orientació per tal d'ajustar les activitats i continguts a les necessitats educatives concretes de l'alumne/a.

11. Pla de recuperació de de matèries pendents

No és necessari establir un pla específic de recuperació de la matèria pendent d'Economia de 4t d'ESO,

12. Mecanisme de revisió, avaluació i modificació de les programacions didàctiques

Al llarg del curs, la planificació inicial pot experimentar ajustos en funció del desenvolupament real de les classes i les necessitats detectades. Aquestes revisions serveixen de referència per introduir millores en la programació.

Igualment, els instruments d'avaluació són objecte de revisió contínua, i poden ser modificats si es considera que no s'adeqüen als objectius d'aprenentatge o a les característiques de l'alumnat.